

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ:Ticaret Mahkemesi

Taraflar arasındaki "maddi tazminat" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, İzmir 15. Asliye Ticaret Mahkemesince davanın reddine dair verilen 12.09.2013 tarihli ve 2013/23 E., 2013/24 K. sayılı karar, davacılar tarafından temyiz edilmekle, Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 05.05.2014 tarihli ve 2014/286 E., 2014/8464 K. sayılı kararı ile;

"...Davacılar, dava dışı tur şirketinden 19-28 Ekim tarihleri arasında İtalya-Güney Fransa yurt dışı turu için 2.000 EURO bedelle tur satın aldıklarını, ancak söz konusu firmanın tasfiye sürecine girdiğinin öğrenilmesi üzerine tur hizmetini alamadıklarını, ancak tur satışlarının sigorta kapsamında olması nedeniyle davalı ... şirketine gerekli ihbarın da yapıldığını, ancak tur bedelinin iadelerinin yapılmadığını, 1618 sayılı Seyahat Acenteleri ve Seyahat Acenteleri Birliği Kanunu'nun 12/a maddesi uyarınca iflasta dahil taahhüdün yerine getirilmemesi hâlinin teminat dahilinde olduğunu ileri sürerek, tur bedeli olan 4.692,8 TL'nin tahsilini talep ve dava etmişlerdir.

Davalı vekili, müvekkili şirketleri nezdinde sigorta ettireni Tatü Turizm ve Tekstil Ltd. Şti, sigortalısı davacılar olan Seyahat Tur Avrupa 1 sigorta poliçesindeki seyahat acentesinin iflası teminatından hasar ödemesinin yapılabilmesi için işbu firmanın iflas ettiğine dair kesinleşmiş mahkeme kararı olması gerektiğini, seyahat acentesi Tatü Turizm hakkında açılan iflas davasının reddedildiğini, seyahat acentesi hakkında dolandırıcılık suçundan suç duyurusunda bulduklarını savunarak, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, uyuşmazlık konusu edilen "Seyahat Tur Avrupa 1" sigortasının poliçesi 1618 sayılı Kanun'un 12. maddesinde tanımlanan zorunlu sorumluluk sigortası olmaması nedeniyle sigorta şirketinin yalnızca sözleşme kapsamına alınmış rizikoların gerçekleşmesinden doğan zararları tazmin etmekle yükümlü olduğu, poliçede seyahat acentesinin hizmet kusurunun paket turun hiç gerçekleşmemesi hâlini teminat altına almadığı, gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir.

Kararı, davacılar temyiz etmiştir.

Davalı ... şirketi poliçe genel şartlarının eki mahiyetindeki anlaşmanın 22. maddesi ile paket turun gerçekleştirilememesi halinde dahi tur bedeli kadar ödeme yapmayı taahhüt etmiştir. Davacıların dava dışı seyahat acentesinin iflasa yönelik iddiası sübut bulmamış ise de, davacılar iflas iddiasının yanı sıra seyahatin hiç gerçekleştirilememesi olgusuna da dayanmış bulduklarından mahkemece hiç gerçekleşmemenin de teminat dahilinde olduğu nazara alınarak neticesine göre karar vermek gerekirken, yerinde olmayan gerekçe ile davanın reddi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir..." gerekçesi ile bozularak dosya yerine geri çevrilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve

dosyadaki belgeler okunduktan sonra gereği görüldü:

Dava, "Seyahat Avrupa Tur Sigorta Sözleşmesi"nden kaynaklanan tazminat istemine ilişkindir.

Davacılar; dava dışı seyahat acentesinden 19-28 Ekim 2012 tarihleri arasında İtalya-Güney Fransa yurt dışı turu için 2.000,00 Euro bedelle paket tur satın aldıklarını, ancak seyahat acentesinin tasfiye sürecine girdiğinden bahisle paket tur hizmetini yerine getirmediğini, paket tur satışlarının sigorta kapsamında olması nedeniyle davalı ... şirketine gerekli ihbarın yapıldığını, ancak davalı şirketin paket tur bedelini iade etmediğini, oysa 1618 sayılı Seyahat Acenteleri ve Seyahat Acenteleri Birliği Kanunu'nun 12/1-a maddesi uyarınca iflas da dâhil taahhüdün yerine getirilmemesi hâlinin teminat dâhilinde olduğunu ileri sürerek paket tur bedeli olan 4.692,80 TL'nin yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsilini talep ve dava etmişlerdir.

Davalı vekili; müvekkili şirketleri nezdinde seyahat acentesi Tatü Turizm ve Tekstil Ticaret Ltd. Şti. tarafından "Seyahat Tur Avrupa 1" sigorta sözleşmesi yapıldığını, poliçeden de anlaşılacağı üzere seyahat acentesinin iflası teminatından hasar ödemesinin yapılabilmesi için işbu seyahat acentesinin iflas ettiğine dair kesinleşmiş mahkeme kararının olması gerektiğini, oysa seyahat acentesi hakkında açılan iflas davasının reddedildiğini, davacıların zararının teminat kapsamında olmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkemece; dava konusu sigorta sözleşmesinin 1618 sayılı Kanunun 12/1-a maddesinde tanımlanan zorunlu sorumluluk sigortası olmadığı, davalı ... şirketinin "Seyahat Tur Avrupa 1" sigorta sözleşmesi kapsamına alınmış rizikoların gerçekleşmesinden doğan zararları tazmin etmekle yükümlü olduğu, dava konusu sigorta sözleşmesi gereğince düzenlenen ve teminatın kapsamını belirleyen poliçeye ekli özel şartların 22. maddesinde yer alan "paket turun acentenin kusuruyla gereği gibi yerine getirilememesi" hâlinin paket turun hiç gerçekleşmemesi hâlini kapsamadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir.

Davacıların temyizi üzerine karar, Özel Dairece yukarıda başlık bölümünde açıklanan gerekçelerle bozulmuştur.

Yerel mahkemece, önceki gerekçelerle direnme kararı verilmiştir.

Direnme kararı, davacılar tarafından temyiz edilmiştir.

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; dava konusu sigorta sözleşmesinin eki niteliğindeki özel şartların 22. maddesinin paket turun hiç gerçekleşmemesi hâlini kapsayıp kapsamadığı noktasında toplanmaktadır.

Uyuşmazlığın çözümü için sigorta sözleşmesinin kapsamına ilişkin yasal düzenlemeler ile hukuki kavram ve kurumların ortaya konulmasında yarar bulunmaktadır.

1618 sayılı Seyahat Acenteleri ve Seyahat Acenteleri Birliği Kanunu'nun "Zorunlu Sigorta" başlıklı 12. maddesinde "Seyahat acenteleri Türkiye'de satılan paket turlarda:

a) Düzenledikleri paket tur kapsamında; müşteriye taahhüt ettikleri hizmetlerin acentenin iflası da dâhil olmak üzere herhangi bir nedenle verilmemesi veya taahhüt edilen şekilde verilmemesinden kaynaklanabilecek sorumluluklarını sigorta ettirmek zorundadır. Bu durumda sigortacının sorumluluğu en az paket tur bedeli kadar olmalıdır. Müşteri, sigorta kapsamındaki zararını doğrudan doğruya sigorta şirketinden talep edebilir.

Seyahat acente ve sigorta şirketleri, sigorta sözleşmelerini yaptıkları andan itibaren beş iş günü içerisinde sözleşmenin bir örneğini Bakanlığa göndermekle yükümlüdürler. Sözleşmenin süresinden önce sona ermesi hâlinde, bu durum aynı süre içerisinde seyahat acenteleri ve sigorta şirketleri

tarafından Bakanlığa bildirilir.

İlgili branşta ruhsatı bulunan sigorta şirketlerinin paket tur sigortası yapmaları zorunludur. Hazine Müsteşarlığı gerekli durumlarda sigorta primlerini belirlemeye yetkilidir.

b) Paket tur sözleşmesi düzenlenirken, müşteriye;

1- Müşterinin kaza ve hastalık hâlinde çıkış noktasına dönüş masraflarını,

2- Her türlü kazadan doğan zararını ve tedavi masraflarını,

poliçe limiti kadar karşılayacak şekilde sigorta ettirilebileceğini bildirmekle yükümlüdürler" düzenlemesi mevcuttur.

Buna göre, 1618 sayılı Kanun'un 12. maddesi gereğince seyahat acenteleri, Türkiye'de sattıkları paket turlar için Kanun'da belirtilen hususları kapsayan sigorta sözleşmesi yapmak zorundadır. Her ne kadar anılan zorunlu sigortanın genel şartları Hazine Müsteşarlığı tarafından düzenlenmemiş olsa da seyahat acenteleri tarafından Kanun'un aradığı sigorta, genel şartları mevcut olan bir sigorta poliçesine ek teminatlar verilmek sureti ile yapılmaktadır. Somut olayda da dava dışı seyahat acentesi Tatü Turizm ve Tekstil Ticaret Ltd. Şti. tarafından davacılar tarafından satın alınan paket tur, 1618 sayılı Kanun'un 12. maddesi gereğince "Seyahat Sağlık Sigortası Genel Şartları" çerçevesinde ve özel şartlar (ek teminatlar) kapsamında davalı ... şirketi ile yapılan sözleşme çerçevesinde sigortalıdır.

Sigorta sözleşmesinin yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan 6100 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 1401/1. maddesinde sigorta sözleşmesinin tanımı yapılmış ve temel unsurları belirlenmiştir. TTK'nın 1401/1. maddesi; "sigorta sözleşmesi, sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmedir" hükmünü haizdir.

Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere bütün sigorta sözleşmelerinde temel unsur rizikodur. Sigorta hukuku anlamında riziko, gerçekleşip gerçekleşmeyeceği önceden bilinmeyen veya gerçekleşeceği kesin olsa dahi ne zaman meydana geleceği bilinmeyen bir olayı ifade eder. Sigortacı da belli bir ücret karşılığında sigorta sözleşmesinde öngörülen rizikoya karşı koruma sağlamakla yükümlüdür. Başka deyişle sigorta koruması altına alınan olgu, sözleşmede tanımlanan rizikonun gerçekleşmesidir. Sigortalı olan olgu gerçekleştiği takdirde sigortacı ya bu olgudan kaynaklanan zararı tazmin edecek ya da zarar meydana gelip gelmediğine veya zarar meydana gelmiş olsa dahi bunun miktarına bakmaksızın belirli bir tutarı ödeyecektir (Ünan, Samim; Türk Ticaret Kanunu Şerhi-Sigorta Hukuku C. I, İstanbul, 2016, s. 14.).

Sigorta sözleşmelerine, genel olarak sözleşme özgürlüğü ilkesi hâkim olup, taraflar TTK'nın tam ve kısmi emredici hükümlerine aykırı olmamak şartıyla özel şartlar belirlemede serbesttirler. Ancak, özel şartlar, Müsteşarlıkça onaylanan ve emredici ve yarı emredici kuralları yansıtan genel şartlara aykırı olarak düzenlenemez. Bu durum Sigortacılık Kanunu'nun 11/1. maddesinde "Sigorta sözleşmelerinin ana muhtevası, müsteşarlıkça onaylanan ve sigorta şirketlerince aynı şekilde uygulanacak olan genel şartlara uygun olarak düzenlenir. Ancak, sigorta sözleşmelerinde işin özelliğine uygun olarak özel şartlar tesis edilebilir. Bu hususlar, sigorta sözleşmesi üzerinde ve özel şartlar başlığı altında herhangi bir yanılgıya neden olmayacak şekilde açık olarak belirtilir" şeklinde ifade edilmiştir.

Ayrıca TTK'nın "sigortanın kapsamı" başlıklı 1409. maddesinde; "Sigortacı, sözleşmede öngörülen rizikonun gerçekleşmesinden doğan zarardan veya bedelden sorumludur. Sözleşmede öngörülen rizikolardan herhangi birinin veya bazılarının sigorta teminatı dışında kaldığını ispat yükü sigortacıya aittir" düzenlemesi mevcuttur. Bu düzenleme ile TTK'nın mülga 6762 sayılı TTK'nın 1281/1

maddesindeki "Sigortacı, harp ve isyandan başka bir sebeple mallara arız olan telef ve tagayyür gibi bütün hasarlardan mesul olur" şeklinde ifade edilen ve tüm risklere karşı teminat veren "all risk" ilkesinden tamamen ayrıldığı anlaşılmaktadır. Nitekim TTK'nın 1409. maddesinin gerekçesinde de bu husus açıklanmıştır.

O hâlde bu düzenleme gereğince sigortacı ancak sözleşmede kararlaştırılan ve öngörülen rizikonun gerçekleşmesi hâlinde doğan zarardan veya bedelden sorumlu olacaktır.

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davalı ... şirketi ile seyahat acentesi Tatü Turizm ve Tekstil Tic. Ltd. Şti. arasında imzalanan sigorta sözleşmesi gereğince "Seyahat Tur Avrupa 1 Sigorta Poliçesi (Dövizli)" isimli sigorta poliçesi düzenlendiği, davacıların ise sigortalı konumunda olduğu, Avrupa ülkeleri sınırları içerisinde geçerli olan sigorta sözleşmesine ilişkin teminatların "Tıbbi Asistans" olarak ifade edildiği anlaşılmaktadır. Söz konusu poliçe esas itibarıyla "Seyahat Sağlık Sigorta Poliçesi" olup, özel şartlar ve klozlar başlığı altında teminatlar ve istisnaların sıralandığı ve teminatların 20. maddesinde "Seyahat Acentesinin İflası/ Seyahat Acentesinden Kaynaklanan Hizmet Kusurları"nın "tur bedeli kadar" teminat altında olduğu belirtilerek diğer koşullar ve uygulama esaslarının poliçeye ilişik "Seyahat Yurtdışı Poliçesi Özel Koşulları Kitapçığı"nda yer aldığı belirtilmiştir. "Seyahat Yurtdışı Poliçesi Özel Koşulları Kitapçığı"nda ise teminat kapsamında olan hususlar ile teminat dışında kalan hâlleri ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

"Seyahat Tur Avrupa 1 Sigorta Poliçesi (Dövizli)" isimli poliçenin 20. maddesi ile teminat kapsamına alınan "Seyahat Acentesinin İflası/ Seyahat Acentesinden Kaynaklanan Hizmet Kusurları" ifadesi, poliçeye ilişik olan Seyahat Yurtdışı Poliçesi Özel Koşulları Kitapçığı'nın 22. maddesinde detaylı olarak açıklanmıştır. Bu husus maddede; "sigortalının paket tur kapsamında seyahat acentesi vasıtasıyla yapacağı seyahat konaklamalarda ve sigortalının bedelini ödemiş olması kaydıyla;

a) Acentenin iflas etmesi ve iflâsın kanunen yetkili mercilerce ilânı,

b) Acentenin seyahatle ilgili olarak hizmet aldığı üçüncü kişilerden kaynaklanan nedenlerle hizmeti verememesi, yahut taahhüt ettiği şekilde yerine getirememesi,

c) Acentenin kamu güvenliği nedeniyle kamu otoritesince faaliyetlerinin durdurulması hâlleri hariç, grev, lokavt, halk hareketleri ve kötü niyetli hareketler sonucu hizmet vermesinin mümkün olmaması hâlinde,

paket turun gerçekleştirilememesi veya acentenin kusuruyla gereği gibi yerine getirilememesi hâlinde, paket tur bedelini aşmamak kaydıyla sigortalının zararı işbu kloz kapsamında, acentenin hizmet kusuru oranında tazmin edilir" şeklinde belirtilmiştir.

Bu durumda paket turun hiç gerçekleştirilememiş olması hâlinin "Seyahat Yurtdışı Poliçesi Özel Koşulları Kitapçığı"nın 22. maddesinde belirtilen "veya acentenin kusuruyla gereği gibi yerine getirilememesi hâlinde" ifadesinin maddede sayılan üç hâlin dışında bağımsız bir teminat olduğunun ve bu ifadenin paket turun hiç gerçekleştirilememesi hâlini de teminat kapsamına aldığı kabulü gerekir. Zira söz konusu poliçede ayrıca teminat dışı hâller de belirtilmiş olup, paket turun hiç gerçekleştirilememesi hâli teminat dışı hâller arasında sayılmamıştır. TTK'nın 1409/2 maddesi gereğince; sözleşmede öngörülen rizikolardan herhangi birinin veya bazılarının sigorta teminatı dışında kaldığını ispat yükü sigortacıya aittir. Bu durumda davalı ... şirketi rizikonun teminat kapsamı dışında kaldığını ispatlayamamıştır.

Hâl böyle olunca, yerel mahkemece paket turun hiç gerçekleştirilememiş olması hâlinin sigorta poliçesi teminatı kapsamında olduğu kabul edilerek sonucuna göre bir karar verilmelidir.

Bu itibarla, yerel mahkeme direnme kararının yukarıda açıklanan değişik gerekçe ve nedenlerden dolayı bozulması gerekir.

SONUÇ: Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının yukarıda açıklanan değişik gerekçe ve nedenlerden dolayı 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Geçici 3. maddesine göre uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 429. maddesi gereğince BOZULMASINA, istek hâlinde temyiz peşin harcının yatırımlara geri verilmesine, aynı Kanun'un 440/III-1 maddesi gereğince karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere 14.03.2019 tarihinde oy birliğiyle kesin olarak karar verildi.

YARGITAY BA KANLI